

Моніторинг діяльності місцевих органів влади в сфері дотримання політичних, професійних, особистих прав та свобод громадян у Дніпропетровській області

За результатами спостереження дотримання політичних, професійних, особистих прав та свобод громадян у Дніпропетровській області аналітики ДЦСД констатують, що:

- Протягом звітнього періоду вбито громадського активіста-еколога, скоєно побиття судді під час виконання професійних обов'язків.
- Протягом серпня – вересня 2012 року були зафіксовані факти перешкоджання професійній діяльності журналіста з боку бізнес-структур, неправомірної перевірки податковими органами регіонального ЗМІ, побиття журналіста під час виконання професійних обов'язків..
- У звітному періоді зафіксовано численні порушення прав неповнолітніх: дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування з боку керівників органів місцевого самоврядування та освітніх закладів.
- Протягом серпня-жовтня 2012 р. під час проведення виборчої кампанії, в день голосування та при підрахунку голосів на виборчих дільницях Дніпропетровської області було зафіксовано 55 інцидентів порушення виборчого законодавства.
- У жовтні правозахисники заявили про факти катування та застосування фізичного насильства до ув'язненого виправної колонії та до людей, які знаходяться в ізоляторі тимчасового утримання.
- У жовтні 2012 р. зафіксований черговий факт рейдерського захоплення підприємства у Дніпропетровській області за допомогою силових структур.

Вбивство, побиття

Серпень 2012 р.

м. Дніпропетровськ

3 серпня в реанімації помер відомий еколог-громадський Володимир Гончаренко, кількома днями раніше побитий невідомими.

Голова громадського руху «За право громадян на екологічну безпеку», керівник асоціації «Втормет» Володимир Гончаренко досліджував радіаційну безпеку регіону. 27 липня він дав прес-конференцію, на якій озвучив інформацію про знаходження в Саксаганському районі Кривого Рогу 180 тонн хімічно забрудненого і радіоактивного металобрухту.

1 серпня невідомі зупинили його автомобіль на дорозі і жорстоко побили. У суботу він помер у реанімаційному відділенні Дніпропетровської обласної клінічної лікарні ім. Мечникова.

Органи влади, силовики і бізнесмени всіляко намагалися переконати громадян, що оприлюднена Гончаренко напередодні смерті інформація не відповідає дійсності, сам він - неохайний підприємець, і взагалі став жертвою побутової «розбірки» на ґрунті ДТП.

Так, обласне УМВС на тижня повідомило, що основною версією вбивства відомого еколога є конфліктна ситуація, що виникла в результаті ДТП.

Низка цих подій викликала обурення соратників і колег Володимира Івановича, що дали відповідну прес-конференцію.

На ній Наталя Кожина, головний редактор газети «Екобезпека», яку видавав Гончаренко, пообіцяла продовжити розпочаті ним розслідування.

«Для мене, як і для багатьох друзів і соратників Володимира Івановича, зараз важливо довести до кінця ті справи, які він почав, поставити в цьому крапку і довести всім, що це був чесний і порядний чоловік, який не переслідував корисливих цілей, а турбувався про безпеку та життя інших людей», - заявила Кожина.

Разом з тим Наталя Олександрівна пообіцяла не чинити тиск на слідство: «Ми не намагаємося тиснути на слідство. Я вважаю, що міліція розбереться, а прокуратура простежить за тим, щоб все було зроблено правильно і законно».

Хоча в громадських працівників і є своя думка щодо причин вбивства. Її на цій же прес-конференції озвучив голова Ради незалежних громадських організацій Дніпропетровщини Костянтин Писаревський: «Гончаренко був обережний у висновках, урівноважений і лояльний громадський діяч, який брав участь у круглих столах, обговореннях, громадських незалежних екологічних експертизах, а не в мітингах і протестних акціях.

Але я не розумію, чому основною версією смерті Володимира Івановича є побутова, а версія, пов'язана з професійною діяльністю - другорядна, хоча саме ця, остання версія, і повинна бути головною».

Вбивство еколога Писаревський назвав «публічної стратою».

«Володимир Іванович дуже багатьом заважав в області, і ми не віримо, що його вбили у випадковій бійці. Його вбивство – це публічна страта», - підкреслив громадський працівник.

Жовтень 2012 р.

м. Дніпропетровськ

Журналіст Геннадій Литвинов повідомив, що 12 жовтня в приміщенні Кіровського районного суду була побита суддя, яка вже 6-й день перебуває у лікарні зі струсом мозку. Керівник Кіровського суду Олександр Гончаров побив жінку-суддю у себе в кабінеті.

«Я був на місці подій. І ось що я почув ... Суддя Овчаренко зайшла до голови суду з'ясувати, на якій підставі той самовільно взяв справу, яка знаходилося в її провадженні. Замість мотивованої відповіді, голова застосував рукоприкладство просто у себе в кабінеті», - повідомив журналісту видання очевидець Геннадій Литвинов.

Ще одне джерело підтвердило, що конфлікт стався через те, що Олександр Гончаров «не в офіційному порядку, не через канцелярію» забрав у судді якусь цивільну справу, за якою було заплановано судові засідання. Пізніше матеріали цієї справи знайшлися в смітєвому баку.

«Вже 3 роки Кіровський районний суд Дніпропетровська є притчею во язицех. Там відбуваються дивні речі. 2 рази горів архів, було розлито велику кількість ртуті, справи, які знаходяться в провадженні, знаходили в смітєвих баках. І це все відбувалося в ті дні, коли з архіву повинні були бути підняті справи 6-7-річної давності. Але те, що трапилося, 12 жовтня, взагалі ні в які рамки не входить. Прямо в приміщенні суду була побита суддя. Жінка вже 6-й день перебуває у лікарні, у неї зняті побої. За фактом побиття вона зверталася до прокуратури та СБУ. Тільки після цього її опитали по даному факту», - сказав він. Журналіст Геннадій Литвинов також зазначив, що необхідно створити громадську організацію по захисту суддів.

Порушення професійних прав працівників ЗМІ

Серпень 2012 р.

м. Дніпропетровськ

Рахунки одного з найстаріших та найавторитетніших друкованих видань Дніпропетровська - «Дніпра вечірнього» заблоковані. За даними джерел, в бухгалтерії

газети податковою інспекцією проводиться позачергова перевірка. Відтак, доля найближчих виходів «Дніпра вечірнього» невідома. Ті ж самі джерела пов'язують надмірну і несподівану увагу податківців до видання виходом в газеті статі про вбитого на початку місяця еколога Володимира Гончаренка.

Серпень 2012 р.

м. Дніпропетровськ

Перед початком ефіру на одному з державних телеканалів Дніпропетровська депутату Андрію Парубію дали «пам'ятку», в якій було вказано, на які теми в студії говорити можна, а на які – ні. Працівниця каналу переконувала політика, що це витяг з Закону України «Про вибори народних депутатів України».

«В пам'ятці було сказано, що кандидати в депутати не мають права «обговорювати поточну політичну ситуацію, висловлювати свою точку зору з приводу тих, чи інших реформ, перетворень», а «якщо депутат ухиляється від цих визначених законом рамок спілкування розмову потрібно направити у законне русло», - розповів Парубій.

Серпень 2012 р.

м. Дніпропетровськ

Знімальній групі 11 телеканалу заборонили зйомку біля Дніпропетровського автовокзалу. Журналісти 11 каналу намагались з'ясувати, чому за проїзд на територію вокзалу з водіїв беруть гроші. При тому, що на паркуванні паркоматів і касових апаратів немає. Один з працівників охорони паркування заборонив відеозйомку навіть за територією вокзалу, і буквально виштовхав нашу знімальну групу. При цьому було пошкоджено відеокамеру. Справою займаються правоохоронні органи. За подібні діяння Кримінальним кодексом України передбачене покарання у вигляді штрафу до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арешту на строк до шести місяців, або обмеження волі на строк до трьох років.

Вересень 2012 р.

м. Дніпропетровськ

У Дніпропетровську, як і в ряді інших міст України, 8 вересня пройшла акція на захист телеканалу ТВі та свободи слова в Україні. Але якщо по всій Україні вона почалася о 12-00, то в Дніпропетровську – в 11:00, в парку Глоби.

«Сьогодні телеканал ТВі вимикають з кабельних пакетів, що є яскравим прикладом тиску на мовників через операторів телемереж, - заявила одна з організаторів мітингу Дар'я Ткачевіч. – Громадськість вимагає припинити тиск на єдиний незалежний канал в Україні».

Концепція акції у Дніпропетровську – мовчазний протест. Кілька людей сиділи в позах «не чую», «не бачу», «не кажу».

Дніпропетровська обласна організація Національної спілки журналістів України також розіслала всім працівникам ЗМІ заклику «проявити солідарність з колегами ТВі і взяти участь у громадянських – неполітичних (без політичних прапорів) – акціях».

Всього в заході взяло участь близько 200 чоловік.

Вересень 2012 р.

м. Кривий Ріг

Подружка голлівудського актора Жан-Клода Ван Дамма Альона Каверіна побила журналістку телеканалу “1+1” програми ТСН.Особливе Тетяну Боковню.

За словами кореспондентки, вона приїхала до Кривого Рогу, щоб зняти сюжет про романтичну історію кохання Ван Дамма. Боковня попросила Каверіну відповісти на питання, яке остання навіть не встигла почути. Зреагувала миттєво - двічі вдарила журналістку по обличчю, нецензурно облаяла. І пригрозила - зараз сюди під'їдуть озброєні люди.

Як пояснив виданню батько нареченої Ван Дамма Сергій Каверін, знімальна група підкараулила Олену, коли та виходила з магазину. «Журналістка почала задавати питання, а Олена не хотіла відповідати, бо була без макіяжу. Але журналістка і її оператор бігли за нею по п'ятах. Дочка забігла у двір будинку своєї подруги і намагалася закрити хвіртку. Однак кореспондентка схопила її за руку, і Олена змушена була відіпхнути її!», - розповів Каверін і додав, що у Олени подряпане плече і вона подала зустрічну заяву в міліцію.

Водночас у прес-службі "1+1" зазначили: «На відео, яке є у телеканалу, видно, як після запитання «Чи можна у вас взяти інтерв'ю» Каверіна вдарила нашу журналістку по обличчю».

В прес-службі облУВС повідомили, що постраждалою визнали журналістку: «О 19.30 на вулиці Мухіна журналістка, не домовившись заздалегідь про зйомку відеосюжету, намагалася взяти інтерв'ю у безробітної 25-річної місцевої мешканки. Остання образила заявника нецензурною лайкою і вдарила її двічі рукою по обличчю». При цьому в прес-службі облУВС додали, що в діях 25-річної громадянки вбачаються ознаки злочину, передбаченого статтею «Умисне легке тілесне ушкодження».

Порушення Закону України «Про вибори народних депутатів» під час проведення виборчої кампанії 2012 р.

Серпень – жовтень 2012 р.

Дніпропетровська область

Згідно з даними ВГО «Альянс Майдан» та Громадянської мережі «ОПОРА» під час проведення парламентських виборів 2012 р. у Дніпропетровській області було зафіксовано 55 інцидентів, пов'язаних з порушенням Закону про вибори. Зокрема, у період проведення передвиборчої кампанії до дня голосування зафіксовано 45 випадків порушення, в день голосування – 9, та під час проведення підрахунку результатів парламентських виборів 2012 р. на виборчих дільницях, що розташовані у Дніпропетровській області – 1 інцидент. В тому числі:

Порушення порядку агітації	34
Адмінресурс	37
Підкуп виборців	17
Обман	28
Інші порушення в день голосування	5
Порушення порядку голосування	1
Порушення принципу рівності	6
Порушення в роботі виборчкомів	9
Порушення порядку фінансування	5
Перешкоджання здійсненню агітації	4
Насильство	1
Порушення при підрахунку	1
Порушення порядку інформаційного забезпечення	1
Примус	5
Порушення прав ЗМІ	1
Порушення при складанні списків	3
Порушення при облаштуванні дільниць	1

Згідно з даними дослідження громадянської мережі «ОПОРА»: «Рейтинг голів регіональних органів влади за рівнем адміністративного впливу на виборчий процес», голова Дніпропетровської області О.Ю. Вілкул посів 6 місце, розділивши його з головами Кіровоградської, Вінницької та Луганської областей у яких як і в Дніпропетровській було зафіксовано 9 випадків адміністративного тиску. Отже: «Голова Дніпропетровської області Олександр Вілкул є ініціатором регіональних соціально-економічних програм, які у своїх агітаційних інтересах монополізує Партія регіонів та її кандидати. Посадовець активно проводить спільні заходи із кандидатами від Партії регіонів та масово присутній у політичній рекламі цієї політичної сили. До прикладу, кандидат від Партії регіонів у ОВО №26 Іван Ступак розповсюджує серед виборців агітаційний матеріал «Соціальний договір», який нібито гарантує виконання обіцянок політика із моменту його обрання народним депутатом України. У цьому «соціальному договорі» використовується спільне фото кандидата із головою ОДА». Аналогічні інформаційні матеріали мали ще декілька самовисуванців від Партії регіонів.

Протягом цілого дня голосування неодноразово траплялися випадки перешкоджання діяльності офіційних спостерігачів з боку членів ДВК. Так, в Дніпропетровській області на ДВК №120653, що знаходиться в с. Шестірня Широківського району, комісія відмовила спостерігачам в отриманні протоколу про результати голосування на тій підставі, що немає бланків протоколів.

Також зафіксовано інциденти, коли поряд з виборчими дільницями невідомі особи роздавали виборцям гроші, подарунки, матеріальні цінності.

В день голосування частими були маніпуляції з бюлетенями для голосування, зокрема незаконна видача бюлетенів. У Дніпропетровській області (ДВК №120143) спостерігачі зафіксували, що члени ДВК видають бюлетені без перевірки паспортів та за пенсійними посвідченнями. Подібні випадки є прямим порушенням частини 3 статті 85 Закону «Про вибори народних депутатів», мають ознаки кримінального злочину і можуть свідчити про намагання сфальсифікувати результати волевиявлення на цій дільниці.

Характерним прикладом цьогорічної виборчої кампанії є активне використання чорного піару. Оскільки автори та замовники «чорнопіарних» матеріалів не дотримувались вимог законодавства в період дозволеної агітації, то й в останні дні перед голосуванням подібних інцидентів теж не бракувало. Так, в Дніпропетровській області на дільниці №121237 проти кандидата-самовисуванця по округу №24 Якова Безбаха в день голосування зафіксовано непоодинокі випадки використання «чорного піару».

Застосування адміністративного ресурсу

Серпень 2012 р.

м. Дніпропетровськ

«Спасибо товарищам Кивалову и Колесниченко за спасение наших языков от вражеской галицайской мовы!» - під таким доволі антидержавницьким гаслом голова обласної державної адміністрації Олександр Вілкул збирає на Фестивальний причал у Дніпропетровську «інтелектуальний потенціал Дніпропетровщини».

На мітинг у «добровільно-примусовому порядку» були зведені працівники бюджетних установ. Виявилось, що ганебна практика була застосована й по відношенню до бюджетників інших міст області, зокрема, освітян та медиків привезли з Дніпродзержинська, Павлограда тощо. Не на камеру учасники акції говорили, що декого задля участі в акції викликали з відпустки.

За словами керівника громадського руху «Спільна справа» у Дніпропетровській області Віктора Романенка, було мінімум 6-7 автобусів, які централізовано підвозили людей на площу.

Загалом, за даними «Спільної справи», були присутні півтисячі учасників, не рахуючи журналістів й випадкових перехожих.

Водночас у прес-службі Партії регіонів повідомили, що в акції на підтримку закону у Дніпропетровську взяло участь близько 5 тисяч осіб.

Випадки катування, жорстокого поводження та застосування фізичного насильства у закладах пенітенціарної системи

Вересень 2012 р.

м. Дніпропетровськ

Вінницька правозахисна група вимагає провести термінову перевірку інциденту з побиттям засудженого Руслана Довгого в Дніпропетровській виправній колонії № 89.

У нелегальному інтерв'ю, записаному за допомогою технічних засобів, Довгий повідомив, що після оголошення ним голодування його побили на території медчастини інші засуджені, говориться в прес-релізі Вінницької правозахисної групи, поширеному в середу. Ймовірно, ці дії були вчинені за вказівкою тюремної адміністрації.

Згодом адміністрація колонії відмовилася фіксувати побої і надавати потерпілому допомогу, хоча він скаржився на симптоми, які бувають при черепно-мозковій травмі.

«Вінницька правозахисна група закликає до негайної перевірки заяви про катування засудженого Дніпропетровської виправної колонії № 89 Довгого Руслана Олексійовича і просить уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Лутковську В.В. взяти участь у даній перевірці. Ми змушені вкотре закликати президента України Віктора Януковича прийняти рішення про відставку голови Державної пенітенціарної служби України Олександра Лісіцкова як людину, яка не здатна і не бажає забезпечити дотримання прав людини в установах виконання покарань», - наголошують правозахисники.

Жовтень 2012 р.

м. Дніпропетровськ

Двох братів, затриманих за резонансні злочини у Новомосковську, міліція катує, одягаючи на голову протигаз і перекриваючи доступ кисню. Про це заявляють їхні родичі та адвокат. У міліції факти тортур не підтверджують, але й не спростовують. Між тим правозахисники наголошують: такі випадки на Дніпропетровщині непоодинокі, але довести застосування слідчими незаконних методів дізнання дуже складно.

У міліції інформацію про тортури під час слідства не підтверджують, але й не спростовують. Наразі триває перевірка, повідомив Радіо Свобода речник головного управління МВС в області Олексій Щербатов.

Журналіст і правозахисник Сергій Довгаль зазначає, що випадки катувань в органах міліції на Дніпропетровщині непоодинокі: чого варта справа «павлоградсько-пологівського маніяка» Сергія Ткача, за злочини якого були покарані кілька невинних людей. Один із них Ігор Рижков, каже правозахисник, досі домагається покарати винних у фальшуванні справи проти нього. Фізичний і психологічний тиск з боку слідства у більшості випадків складно довести, вважає Довгаль.

«Це важко довести документально, бо у міліціонерів методи ці відпрацьовані. Тим паче, що тортури відбуваються в закритих приміщеннях, у слідчих ізоляторах, без свідків.

Але ми вважаємо, що ці тортури призводять до зламаних доль людей, які засуджені бездоказово, безпідставно», – зазначив у розмові з Радіо Свобода Сергій Довгаль.

Порушення прав неповнолітніх дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Жовтень 2012 р.

Дніпропетровська область

Органами прокуратури області проведено перевірки додержання законодавства щодо захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на усиновлення, належні умови утримання та виховання у сім'ях громадян України, за результатами яких внесено 18 подань, в яких поставлено питання про притягнення до відповідальності 20 посадових осіб.

Перевірки засвідчили численні порушення з боку органів опіки та піклування, служб у справах дітей, а саме: порушення в частині забезпечення вихованцям дитячих будинків сімейного типу належних умов проживання, не забезпечення своєчасних та в повному обсязі виплат державної соціальної допомоги, не здійснення контролю за умовами утримання та виховання дітей, тощо.

Так, прокуратурою м. Першотравенська встановлено, що службою у справах дітей Першотравенської міської ради, всупереч положень про дитячий будинок сімейного типу, що передбачають позачергове надання індивідуального житлового будинку або багатокімнатної квартири батькам-вихователям, не забезпечено належні умови для проживання та розвитку вихованців трьох дитячих будинків сімейного типу, а також не здійснено контроль за умовами їх утримання. На усунення зазначених порушень прокуратурою внесено подання голові Першотравенської міської ради.

На виконання припису прокуратури Апостолівського району відшкодовано понад 15 тисяч гривень державної допомоги батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, які не було доплачено управлінням праці та соціального захисту населення Апостолівської районної державної адміністрації двадцяти трьом особам. На аналогічні порушення реагували прокуратури П'ятихатського та Петриківського районів, за втручання яких дітям відшкодовано понад 11 тисяч гривень.

Прокуратурою Дзержинського району м. Кривого Рогу внесено подання голові Дзержинської районної у місті ради про усунення порушень та притягнення до відповідальності головного спеціаліста служби у справах дітей, яким не було здійснено контроль за своєчасним проведенням медичних оглядів дітей, що утримуються на вихованні в прийомних сім'ях.

За результатами перевірки, проведеної прокуратурою Дніпропетровської області в професійно-технічних навчальних закладах області, виявлено порушення соціального захисту та матеріального повідомляє прес-служба прокуратури Дніпропетровської області.

Так, всупереч чинному законодавству, що передбачає виплати одноразової грошової допомоги у розмірі не менше 6 прожиткових мінімумів для осіб відповідного віку, випускникам з числа дітей зазначеної категорії, керівники 18 ПТУ здійснили дані виплати в заниженому розмірі, або з порушенням термінів, або не виплатили гроші взагалі.

Такі порушення виявлені в Придніпровському професійному ліцеї, ПТУ «Криворізький центр підготовки та перепідготовки кадрів для будівельної галузі»,

Дніпродзержинському центрі підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівництва та автотранспорту, Нікопольському професійному ліцеї та інших ПТУ області.

Для усунення виявлених порушень прокуратура області направила припис начальнику Головного управління освіти і науки Дніпропетровської ОДА. За результатами розгляду припису вже відшкодовано більше 640 тисяч гривень, до відповідальності притягнуто 25 посадових осіб.

Рейдерські захоплення

Жовтень 2012 р.

м. Дніпропетровськ

Заступник директора ТОВ «Лексус» Ірина Серченко повідомила, що автосалон компанії, який знаходиться за адресою вул. Запорізьке шосе, 28 а, 18.10.2012 р., близько 8.00, піддався рейдерському захопленню.

Про це вона заявила на прес-конференції в ІА «Міст-Дніпро».

«Сьогодні вранці, близько 8.00, близько 20 осіб у цивільному, які назвалися представниками УБОЗ Рівненської області, не показавши жодних посвідчень, увірвалися в салон і заявили, що будуть проводити обшук. Вони попросили співробітників вийти на вулицю, але при цьому не дозволили покинути територію. На питання, що відбувається, ніхто нічого не пояснює, на прохання показати документи, теж тиша. Лише один з численних невідомих мигцем показав посвідчення. Це було так швидко, що ніхто з нас не встиг його розглянути. Так що, хто знаходиться в нашому салоні, ми не знаємо до сих пір. У будівлю ми потрапили з боєм. Все це дуже нагадує події півторарічної давності, коли наш салон теж піддався захопленню. Ми не працювали 2 місяці. Коли нарешті зайшли в салон, то жахнулися. Приміщення було в жахливому стані, меблі була розбита, розламана, техніка розкрадена. Також була пошкоджена машина одного з наших клієнтів. Ми сподіваємося уникнути подібного сценарію зараз, тому що головне для нас - це наші клієнти », - сказала вона.